

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Широкі структурні зміни, що відбулися в економіці України у період становлення державної незалежності і переходу до ринкових відносин, вимагають значних перетворень і у сфері державних фінансів. Коментуючи необхідність реформування бюджетного процесу, неможливо залишити поза увагою необхідність розвитку бюджетного обліку в сучасних умовах. Він має бути тісно пов'язаний з необхідністю задоволення запитів користувачів бюджетної звітності як зовнішніх, так і внутрішніх. І чим зрозумілішою буде звітність, тим більшим попит на неї. Метою реформування системи бухгалтерського обліку є приведення його у відповідність з вимогами ринкової економіки і міжнародними стандартами фінансової звітності.

Склад бюджетної звітності в даний час не передбачає формування зведеного балансу державних активів і зобов'язань. Відповідно до діючої нормативної бази окремо можна сформулювати баланс виконання бюджету і баланс виконання кошторисів бюджетних установ. Названі причини призвели до того, що зміст бюджетної звітності стає незрозумілим для зовнішніх користувачів.

Причинами розвитку бюджетного обліку є:

- підвищення ролі держави в управлінні економікою і соціальним розвитком;
- необхідність прозорості і достовірної інформації про діяльність держави;
- потреби зовнішніх користувачів.

Всі ці причини стали передумовою перегляду звітності в сфері державних фінансів та їх бухгалтерського обліку. В ході цієї роботи відбувалися зміни всіх облікових принципів і принципів звітності за трьома напрямками. Розвиток обліку державних фінансів у більшості країн пішов саме за такими напрямками: визначення суб'єктів обліку; їх конкретизація; стандартизація основних підходів і принципів обліку та звітності.

Перший напрямок передбачає перегляд суб'єктів обліку і звітності. Скласти достовірну інформацію про діяльність самого сектора державного управління неможливо без чіткого визначення суб'єктів фінансово-господарської діяльності та їх належності до певного сектора економіки.

Другий напрямок – це перегляд об'єктів обліку, пов'язаний з розширенням облікових систем та визначенням методів ведення обліку і складання звітності.

Третій напрямок передбачає стандартизацію звітності, пов'язану з інтеграцією більшості держав в єдине фінансове співтовариство.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і звітності є узагальненою практикою обліку американської та європейської облікових сис-

тем. Основа переходу на міжнародні стандарти – визнання загальних принципів підготовки і складання фінансової звітності, прийнятих Комітетом з міжнародних стандартів фінансової звітності (КМСФЗ) у квітні 1989 р.

У міжнародних стандартах основним є принцип нарахування, який ґрунтується на відображенні доходів і видатків в міру їх виникнення, а не фактичного отримання або виплати грошових коштів. Використання цього принципу передбачає:

1. визнання операції на момент її здійснення;
2. відображення операції у звітності того періоду, в якому вона була проведена;
3. формування інформації про зобов'язання до оплати і зобов'язання до отримання, а не тільки про фактично проведені платежі та отримані доходи.

Застосування даного принципу нарахування дозволяє відображати доходи і видатки в міру виникнення економічних вигод і в міру споживання. Цей принцип розкриває великі можливості складання прогнозу щодо впливу господарських операцій на фінансову стійкість, надає повну інформацію про державні активи і зобов'язання. Однак у нього є один принциповий недолік, який стримує його застосування більшістю країн – це його складність і трудомісткість. Постають такі питання, як доходи і видатки, оцінка нефінансових і фінансових активів, оцінка ринкової вартості, оцінка початкової вартості.

Сформована за принципом нарахування фінансова звітність містить інформацію не тільки про минулі операції, а також про операції, пов'язані з виплатою і отриманням грошових коштів у майбутньому. Це забезпечить подання інформації про минулі операції, що сприятиме обґрунтованому прийняттю економічних рішень її користувачами.

Завдання реформи полягають:

- у формуванні системи бухгалтерського обліку і звітності, яка забезпечить користувачів корисною інформацією. Одним із напрямків даного процесу є об'єднання плану рахунків бухгалтерського обліку виконання бюджетів з планом рахунків щодо виконання кошторисів бюджетних установ. Створення єдиного плану рахунків, що буде використовуватися органами Держказначейства, які обслуговують державний та місцеві бюджети, та розпорядниками бюджетних коштів, які виконують відповідні бюджети;

- у забезпеченні розвитку системи бухгалтерського обліку України з урахуванням існуючих міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що передбачає розробку і запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку у секторі державного управління, які гармонізують з міжнародними стандартами та системою національних рахунків;

- у наданні методичної допомоги установам у вивченні і запровадженні реформованої системи бухгалтерського обліку.

Впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі здійснюється в рамках реалізації стратегічного курсу

України на інтеграцію зі світовим економічним простором, яка передбачає адаптацію законодавства України до законодавств розвинутих країн з метою забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування та високого рівня підготовки в Україні актів законодавства в сфері бухгалтерського обліку державного сектора.

Престиж країни на світовій арені великою мірою залежить від прозорості і співмірності фінансової звітності у всьому спектрі державних активів і пасивів. Реформована система обліку дасть змогу проводити повний аналіз наслідків конкретних економічних подій в секторі державного управління.